

Storspove, Forstuesvale, Hvid Vipstjert, Digesmutte, Rødstjert, Tornirisk, Kornverling og Skade.

Til Slut skal blot nævnes endnu et Par lokale Navne paa Fugle, der iagttages og skydes om Efteraaret og Vinteren:

Fløjlsand, *Oidemia f. fusca*, kaldes Tørskeand.

Knortegaas, *Branta bernicla*, kaldes Rapgaas.

Lom (vel Rødstrubet Lom, *Colymbus stellatus*) benævnes Pir eller Pe'Drik.

Sule, *Sula b. bassana*, skal ikke være sjælden paa Træk. Den kaldes Bassrocker, efter dens nærmeste Yngleplads Bass Rock ved Skotland.

Hirsholmenes noget afsides Beliggenhed vanskeliggør indgaaende Undersøgelser. Man maa imidlertid haabe, at Ornithologer, der eventuelt i Fremtiden besøger Øerne i den Tid, Fuglenes Ynglen kulminerer, vil fremkomme med yderligere Oplysninger om den interessante Lokalitet, hvor ogsaa Rovternen, *Hydroprogne t. tschegrava*, har ynglet en enkelt Gang (Hørring, Vidensk. Medd. Dansk nat. For. Bd. 72, 1921, p. 218).

LIDT OM FOREKOMSTEN AF ISFUGLEN, *ALCEDO ATTHIS ISPIDA*, I AARHUS—SILKEBORGEKNEN

AF

TH. KJÆR

Da jeg fra flere Sider havde faaet meddelt, at Isfuglen ikke var saa helt sjælden i Østjylland, har jeg i det sidste Par Aar foretaget adskillige Ekskursioner hovedsagelig for denne Fugls Skyld for at undersøge Fuglens Hyppighed i Aarhus—Skanderborg—Silkeborgegn. Selv om mange af Ekskursionerne var resultatløse, har jeg dog haft Held til at se Isfuglen ikke saa faa Gange, saaledes i Nærheden af selve Aarhus ved Brabrand Sø, hvorfra Zoologisk Museum i Aarhus har faaet flere Eksemplarer, Riisskov og Bodil-Pinds Mølledamme ved Hørning Station. Medens det de førstnævnte 2 Steder sikkert kun drejer sig om omstrefende Fugle, yngler Isfuglen muligvis det sidste Sted, idet nemlig Ejeren af Bodil Mølle fortalte mig, at et Par Isfugle havde holdt til ved Møllebækken hele Aaret i de sidste 3 Aar, i hvilket Tidsrum jeg ogsaa selv flere Gange har set Fuglen,

uden at det dog er lykkedes mig at finde nogen Rede. Ved de paagældende Møllers Fiskedamme er Isfuglen næsten sikker Gæst hver Vinter, dog langt fra i lige stort Antal. I den haarde Isvinter 1928—1929 var der mange. Denne Vinter var iøvrigt skæbnsvanger for mange Isfugle, da mange Ejere af Fiskedamme, efter hvad Fiskemesteren fortalte mig, skød Isfuglene, da hver Fisk, Fuglen tog, jo betød et Tab paa 5 Øre for Ejeren. Ved ovennævnte Møller blev der heldigvis ikke skudt Isfugle.

Af andre Steder i Nærheden af Aarhus, hvor Isfuglen er meddelt mig som iagttaget, kan nævnes Moesgaard Skovmølle. Ved Skanderborgsøerne skal Isfuglen ogsaa være iagttaget ikke saa faa Gange, hyppigst ved Fuldbro Mølle og navnlig ved Vester Mølle, hvor Terrænet meget ligner det, Isfuglen ynder at yngle i. De fleste Oplysninger om Isfuglen har jeg imidlertid fra Silkeborgegnen, hvor den flere Steder er bleven betegnet som ret almindelig. Den siges saaledes at have ynglet bl. a. ved Lysbro, Drewsens Have ved Silkeborg, Gjern Aa og Thorsø Mølle. Selv har jeg set Fuglen ved Slaaen Sø, Svejlbæk, Gjern Møllebæk og nedennævnte Sted.

Paa mine Ture langs Gudenaalen og Silkeborgsøerne kom jeg den 29. April 1930 til Egnen omkring Gudenaalens Udløb i Mossø, hvor der var blevet mig opgivet, at Isfuglen altid var at træffe i Yngletiden.

Det paagældende Terræn er en smuk Aadal, hvor frodige Engdrag veksler med skovklædte Bakkeskrænter, og i landskabelig Skønhed kulminerer det ved den gamle idylliske Vandmølle, Klostermølle, med det tæt ved beliggende »Bjerg«, Sukkertoppen, en lyng- og skovklædt Bakketop, der ubetinget er en af Jyllands smukkeste og heldigvis endnu uopdagede Egne. Lokaltiteten var et ornithologisk Fund, hvad dens noget afsides Beliggenhed og Fred vel for en stor Del bærer Skylden for, saa Dagen, en straalende, varm Foraarsdag, blev meget udbytterig. Hen over de store Enge, hvor navnlig Gul Vipstjert, *Motacilla flava*, var talrige, boltrede Viberne, *Vanellus vanellus*, sig; paa Hegnspælen »tikkede« Dobbeltbekkasinen, *Capella gallinago*, medens Magen »brægende« kredsede i Luften akkompagneret af skrigende Rødben, *Tringa totanus*. Ude paa Mossø's Søflade saas Stor Lappedykker, *Podiceps cristatus*, og Blishøne, *Fulica atra*, i stort Antal, en Del Graaænder, *Anas platyrhyncha*, en lille Flok endnu ikke bortdragne Troldænder, *Nyroca*

*fuligula*¹, og overalt i Skovbrynet og i de levende Hegn langs Vandløbene var der denne Dag et mægtigt Foraarstræk af Smaafugle: Broget Fluesnapper, *Muscicapa hypoleuca*, Rødstjert, *Phoenicurus phoenicurus*, Løvsanger, *Phylloscopus trochilus*, Grøn Løvsanger, *Phylloscopus sibilatrix*, Rørspurv, *Emberiza schoeniclus*, med m. fl. Overalt langs med og i Søen eller i Skovene og Smaakrattene var der meget at se, men da Dagens Hovedformaal jo var Isfuglen, maatte jeg forbigaa mange interessante Ting ret uanset, f. Eks. en Rede af Halemejsen, *Aegithalos caudatus europaeus*, som jeg fandt i et gammelt Elletræ, for nøje at undersøge de for Isfuglen tillokkende Lokalteter og nøjes med at notere Dagens samlede ornithologiske Udbytte til ialt 65 sete Arter. Ved en mindre Bro mødte jeg en Vogterdreng, som jeg spurgte om Isfuglen. Han oplyste, at Fuglen om Vinteren blev set ret ofte flere Steder navnlig ved de gamle Vandmøller langs Gudenaen, men om Sommeren holdt den mest til ved en nærmere bestemt Lokalitet, en afsides beliggende, fredelig Aa med Lerskrænter og bevoksede Bredder — et typisk Isfugleterræn. Jeg var næppe gaaet 5 Skridt fra Drengen for at begive mig til det opgivne Sted, før jeg til min Overraskelse og Glæde saa en flyvende Isfugl over Bækken. Til alt Held havde Fuglen endnu ikke bemærket mig, der var delvis skjult bagved nogle Buske, saa jeg fik god Lejlighed til i Kikkerten at studere den farveprægtige Fugl, som Solstraalerne faldt lige paa. Fuglens Flugt mindede her, hvor den ikke vidste sig iagttaget, meget om Moseternens sommerfuglagtige Flugt og var meget forskellig fra den almindelige Flugt, man næsten altid ser Isfuglen i, nemlig skræmt, pilsnar Flugt tæt over Vandspejlet. I Løbet af Dagen saa jeg yderligere 2 Isfugle. Den 6. Maj besøgte jeg igen Stedet for at finde Reden. Tidspunktet var formentlig for tidligt, saa det lykkedes ikke, men da jeg igen havde set 2 Isfugle, haabede jeg paa Resultat i Løbet af Foraaret, da jeg ved Samtale med flere stedkendte Folk havde faaet oplyst, at der hvert Aar var Isfugle paa Lokaliteten hele Yngletiden. Paa alle mine senere Ekskursioner til Lokaliteten, ogsaa Efteraar og Vinter, har jeg altid set en eller flere Isfugle. Den 25. Maj fandt 2 andre Ornithologer, som jeg havde omtalt Lokaliteten til, Rede med Æg. Nogle Dage senere fandt jeg selv en beboet Rede ca. 500 Meter

¹ Ved Undersøgelsen af Sminge Sø Nordøst for Silkeborg i Juni 1930 saa jeg her 2 Par Troidænder med Ællinger.

fra den anden Rede. Begge Reder var Huller ind i Aaens Ler-skrænter omtrent som en Digesvales Rede, dog var Redehullet noget større, og selve Indgangen var skjult under nedhængende Grene. Rederne saa ud til at have været benyttede i flere Aar, da Indgangene var meget nedtraadte og tilsmudsede af Fuglenes Ekskrementer. Jeg besøgte Rederne mange Gange i Løbet af Maj og Juni Maaned og iagttog fra en Løvhytte paa den modsatte Aabred Fuglenes Færden. Fuglene var uhyre sky ved selve Reden. Naar jeg nærmede mig ad Stien langs Aaen, fløj de som Regel bort i god Tid, saa jeg naaede for det meste kun lige at se et Glimt af en farvestraalende Fugl, inden den forsvandt tæt over Vandspejlet omkring næste Aakrumning. Naar jeg skjulte mig, kom Fuglene som Regel tilbage efter ca. 10 Minutters Forløb. Medens Fuglene, naar de kom ud af Redehullet, altid fløj helt bort, satte de sig ved Tilbagekomsten paa en Gren eller lignende og saa sig om til alle Sider, idet de undertiden nikkede med Hovedet, inden de fløj ind i Redehullet. Ungerne forlod ikke Rederne før ca. 1. Juli. Jeg besøgte saaledes Rederne den ²⁹/₆, og da var Ungerne endnu ikke udføjne.

I 1931 har jeg besøgt den samme Lokalitet og har fundet den ene Rede beboet, medens det andet Par havde bygget et nyt Redehul ca. $\frac{1}{2}$ Meter fra det gamle Hul og bedre skjult end dette. Efter mine Iagttagelser begynder Æglægning og Rugning ca. 10. Maj. Da jeg saaledes den 14. Maj 1931 opholdt mig ved det ene Redested, fløj begge de gamle Fugle meget ængstelige omkring og vendte pibende tilbage i Nærheden af mig hvert 5. Minut for at se, om jeg var gaaet.

Resultatet af mine Ekskursioner synes at være, at Isfuglen, selv om den langt fra kan betegnes som almindelig, dog heller ikke er nogen særlig sjælden Fugl i Skanderborg—Silkeborg-egnen, der med sine mange Søer og tilsluttende Aaer og Vandløb, Vandmøller, Fiskedamme m. v. afgiver mange gode Lokalteter og Ynglepladser for Fuglen. Ved intensiv Undersøgelse af hele Terrænet kan der sikkert findes en Del Ynglepar. Ved at tale med Jægere, der færdes i disse Egne om Efteraaret, fik jeg ogsaa at vide, at den af disse ikke saa sjældent blev set ved aabne Vandløb i Skovene om Vinteren, der jo er den bedste Tid at iagttage Fuglen paa, naar Søerne er tilfrosne. Da søger Fuglen ind til Fiskedammene, Savværksmøllerne og andet aabent, helst rindende Vand. Desværre skydes der Aar efter Aar i

Silkeborgegnen — og vel ogsaa andre Steder — ikke saa faa Isfugle.

Foruden Silkeborgegnen angives Isfluglen at være ret hyppig i Lunderskovegnen, hvor der hver Vinter ses adskillige ved de mange Ferskvandskulturer. Iøvrigt angives Fuglen at være set i de senere Aar mange andre Steder i Østjylland f. Eks. ved Fussingø Sø, Vraa Mølle ved Hadsund, Lindensborg Aa og m. fl. Steder.

Den 30. September 1931 opholdt en Isfugl sig ved »Stadion-Mosen« i Marselisborg Skov kun 5 Minutters Gang fra Aarhus. Stedet ligger langt fra Steder, hvor Isfluglen kan tænkes at yngle.

Vandstæren, *Cinclus cinclus*, der om Vinteren søger samme Steder som Isfluglen, er langt mere sjælden at se. Paa alle mine Ture efter Isfugle har jeg kun set Vandstæren en Gang, 9. Februar 1930 i Gjern Møllebæk.

ANMELDELSER

AXEL HOLM: Fra Ege Tved til Egtved. V. Schæffer, Kolding 1931. — Bogen er skrevet af en Naturven, og selv om Undertitlen hedder »Med Bøsse og Medestang«, mærker man dog helt igennem, at disse Redskaber ikke afleder Forfatterens Opmærksomhed fra alt, hvad der foregaar i Naturen. Det er en interesseret og kultiveret Mands Beskrivelse af en Egn, hvor han saa længe har levet og færdedes, og at Fuglene har hans særlige Kærlighed og Interesse, lægger han ikke Skjul paa; de indtager ogsaa en Hovedpart af Bogen, der iøvrigt er prydet med Fotografier og med Forfatterens egne fordringsløse Tegninger.

O. HELMS.

CASEY A. WOOD: An Introduction to the literature of vertebrate Zoology. Oxford University Press, London; Humphrey Milford 1931. — Det omfangsrige og smukt udstyrede Værk (343 Sider) i Kvartformat, er i Hovedsagen et Katalog over alle de Bøger og Særtryk vedrørende Hvirveldyr, der findes i Bibliotekerne ved Mc. Gill Universitetet i Montreal; blader man Bogen igennem, faar man Indtrykket af, at man ikke vilde savne ornithologisk Litteratur, hvis man sad i denne By.

Ornithologien udgør den langt overvejende Del af Katalogets Indhold, men det er ikke blot Titlerne paa Arbejderne, man faar her; der findes i Hundredevis af Noter, der gør nærmere Rede for Indhold af de enkelte Værker. Ogsaa den nordiske Litteratur er smukt repræsenteret; af større illustrerede danske Værker findes Walters,